

כתבה וערכה ובהרשאת המורה : טובה שאול

תוכנית הלימודים בהיסטוריה א' לכיתות יוד.

התקופה הראשונה :

יחידת מבוא-ישראל והעמים בשנים 1870-1920

1. תהליכי שינוי באירופה ובעולם היהודי עד מלחמת העולם הראשונה :

- א. השינויים המרכזיים בתחומים : מדע, טכנולוגיה (תחבורה, תקשורת ותיעוש) והשפעותיהם בתחומים : דמוגרפיה, כלכלה, חברה, דת, חינוך, תרבות ופוליטיקה.
- ב. השפעות השינויים שהתרחשו באירופה על החברה היהודית בתחומים : דמוגרפיה, כלכלה, מעמד משפטי וחוקי, מעמד הקהילה, חינוך ותרבות.
- ג. תהליכי שילוב ודחייה של היהודים וביטוייהם.

2. התנועה הציונית :

- א. הסיבות לצמיחת התנועה הציונית בשלהי המאה ה-19.
- ב. העמדות המשותפות לכל הציונים וחילוקי הדעות ביניהם בנוגע לתפקיד המרכזי של התנועה ולגבי הדרכים למימוש יעדיה.
- ג. דפוסי פעילות ציונית בגולה – הגדרת יעדי התנועה הציונית – "תכנית באזל".
- הקמת מסגרות ארגוניות ומוסדות לתנועה הציונית, פעילות מדינית, טיפוח תרבות ציונית (שיח ציוני, שפה, עיתונות, ספרות) והתארגנות לעלייה.
- ד. דפוסי פעילות ציונית בארץ ישראל : הנחת יסודות לבניין והבית הלאומי לעם היהודי בארץ ישראל : צורות התיישבות חדשות, אישים וארגונים מסייעים לבניין הבית הלאומי (רוטשילד, המשרד הארצישראלי) הקמת מסגרות פוליטיות, ביטחוניות, חינוכיות ותרבותיות בארץ ישראל.
- ה. ייחודה של התנועה הציונית בראשית דרכה : קווי דמיון ושוני בין התנועה הציונית לבין תנועות לאומיות אחרות באירופה, במאה ה-19.

3. מלחמת העולם הראשונה :

- א. הצדדים היריבים ומאפייניה העיקריים של המלחמה.
- ב. התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ ישראל בתקופת המלחמה.
- ג. "הצהרת בלפור" – תוכנה, הקשיים שנובעים מניסוחה, האינטרסים של בריטניה במתן הצהרה.

4. אירופה והמזרח התיכון, לאחר מלחמת העולם הראשונה :

- א. סיום המלחמה והסדרי השלום.
- ב. השינויים העיקריים שחלו במפה המדינית של אירופה והמזרח התיכון.

התקופה השנייה – בין שתי מלחמות העולם.

פרק ראשון:

בניין הבית הלאומי היהודי והיחסים בין יהודים, ערבים ובריטים בארץ ישראל בין שתי מלחמות העולם.

בפרק זה כל מורה יבחר באחת משתי האפשרויות הבאות:

אפשרות א': שנות ה-20 יילמדו בנושא העמקה ושנות ה-30 כיחידת גישור.

אפשרות ב': שנות ה-20 יילמדו בנושא מבוא ושנות ה-30 יילמדו בנושא העמקה.

פרק שני: ארצות האסלאם והיהודים בהן בין שתי מלחמות העולם – נושא העמקה.

5. בניין הבית הלאומי היהודי והיחסים בין יהודים, ערבים ובריטים בשנות ה-20 (יחידת גישור)

א. טופס המנדט – עיקרי התחייבויותיה של בריטניה.

ב. התפתחותו של הבית הלאומי-יהודי: העלייה השלישית והרביעית, וההישגים בתחומים:

התיישבות, מסגרות חברתיות-כלכליות ופוליטיות ומוסדות לאומיים.

ג. היחסים בין יהודים, ערבים ובריטים בשנות ה-20 – מאורעות תרפ"א, תרפ"ט: הסיבות

למאורעות והשפעתם על היחסים בין יהודים, ערבים ובריטים.

ד. הגורמים המסייעים והגורמים המעכבים בבניין הבית הלאומי-יהודי.

6. המשך בניין הבית הלאומי היהודי ויחסי יהודים, ערבים ובריטים בשנות ה-30 (יחידת העמקה)

א. המשך בניין הבית הלאומי-יהודי בשנות ה-30.

א. סיבות לעלייה ומאפייני העולים (ארצות מוצא, מעמד חברתי-כלכלי, דרכי ארגון העלייה).

ב. המשך בניין הבית הלאומי-יהודי בתחומים: התיישבות חקלאית ועירונית, כלכלה חינוך

ותרבות.

ב. הגישות השונות ביישוב היהודי ובתנועה הציונית בנוגע ליחס כלפי בריטניה והערבים:

א. המחלוקת בנוגע לדרך שיש לנקוט כלפי בריטניה ומדיניותה בארץ-ישראל.

ב. המחלוקת העקרונית בנוגע ליחס כלפי הערבים (רוויזיוניסטים, מחנה הפועלים, ברית

שלום)

ג. ארץ ישראל בשנים 1936-1939:

א. הגורמים למרד הערבי ומטרות המרד, דרכי המאבק בבריטים וביישוב היהודי.

ב. הוויכוח בנוגע לדרכי התגובה כלפי התקפות הערבים: "הבלגה"; "התקפה"; סיכויים

וסיכונים בכל אחת מדרכי התגובה.

ג. היערכות היישוב היהודי בתחומים: ביטחון, התיישבות וכלכלה.

ד. מדיניות בריטניה בשנים 1936 – 1939:

א. דרכים להחזרת הסדר והיציבות בימי המרד בארץ ישראל.

ב. "ועדת פיל" (1937): מסקנות, המלצות ותגובות הערבים והיהודים להצעות הוועדה.

ג. נסיגת בריטניה מהתחייבויותיה כלפי הבית הלאומי היהודי כפי שבאה לידי ביטוי בספר

הלבן השלישי.

פרק שני :**ארצות האסלאם והיהודים בהן שתי מלחמות העולם.**

1. המדינות הקולוניאליות ודרכי שליטתן בארצות צפון אפריקה ובארצות המזרח התיכון.
2. התמורות העיקריות בחיי היהודים בתחומים: דמוגרפיה, כלכלה, מעמד חוקי ומשפטי, חינוך מעמד הקהילה.
3. הפעילות הציונית – גורמים ודרכי פעילותה.
4. ראשיתן של תמורות ביחס החברה הקולוניאלית והחברה המוסלמית אל היהודים בשנות ה-30: הסיבות לתמורות וביטויי התמורות.
5. סיפורים אישיים מחיי היהודים בארצות האסלאם.